

УДК 342.95

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-197-203

Вячеслав КОВАЛЕНКО[©]
кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

РОЛЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО РІШЕНЬ ДЛЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

Розглянуто роль основного суду конституційної юрисдикції та його рішень для адміністративного процесу. У статті встановлено, що адміністративне судочинство як спеціалізований вид судової діяльності стало тим конституційно і законодавчо закріпленим механізмом, що збільшив можливості людини для здійснення права на судовий захист від протиправних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Також автор статті зазначає про наявний між адміністративними судами та Конституційним Судом України процесуальний зв'язок.

Як підсумок визначено, що вплив актів КСУ на практику адміністративних судів полягає в тому, що вони постають методологічною основою для розуміння конституційних засад, що використовуються адміністративними судами під час адміністративного судочинства.

Ключові слова: Конституційний Суд України (КСУ), рішення суду, адміністративні суди, Конституція України, конституційна скарга.

Постановка проблеми. Конституція України, як базовий нормативно-правовий акт, яким користується Конституційний Суд України (КСУ), зважаючи на її основоположну роль по відношенню до всієї правової системи України, в комплексі джерел адміністративного процесу має фундаментальне значення, адже, притаманність даному акту вищої юридичної сили робить Конституцію базою для появи нових джерел. Відповідно до ч. 5 ст. 125 Конституції України, з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди [1]. Так, в Конституції виокремлено й підкреслено функціональну роль адміністративної юстиції. Роль адміністративного судочинства визначено і КСУ: «Адміністративне судочинство як спеціалізований вид судової діяльності стало тим конституційно і законодавчо закріпленим механізмом, що збільшив можливості людини для здійснення права на судовий захист від протиправних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень» [2, абз. 5 п. 3.2.].

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Серед вчених, які присвячували свої праці питанню впливу позицій КСУ на практику адміністративних судів в Україні виділимо роботи наступних вчених та практиків: Я. Берназюка, В. Бринцева, М. Вітрука, Г. Гаджієва, М. Гримич, В. Жуйкова, К. Кобилянського, А. Ланкевича, П. Ткачука, Т. Цимбалістого, О. Ющика, тощо. Між тим варто відмітити, що повноцінного висвітлення специфіки застосування рішень КСУ в адміністративних правових відносинах та процесі не здійснювалося.

Метою статті є комплексний аналіз питань щодо ролі Конституційного Суду України у становленні права особи на захист адміністративним судом та розкриття характерних рис впливу діяльності й рішень КСУ на практику адміністративних судів. Задля досягнення поставленої мети висунуто наступне завдання – комплексно вивчити конституційні положення та аналіз судової практики щодо реалізації права особи на судовий захист адміністративними судами.

Виклад основного матеріалу. Основне завдання адміністративного судочинства, беручи до уваги правові позиції КСУ – це захист прав й інтересів фізичних, юридичних осіб в сфері публічно-правових відносин проти порушень зі сторони державних, місцево-самоврядних органів, їх посадовців та службовців, інших суб'єктів під час

© В. Коваленко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5410-904X>

marshall24111989@gmail.com

реалізації владних управлінських завдань на законодавчій базі, зокрема – на здійснення делегованих їм повноважень [3, с. 42].

Адміністративні суди та Конституційний Суд України взаємодіють між собою, також варто зазначити про наявний між ними процесуальний зв'язок. Під час прийняття рішення, КСУ враховує сенс, що надано акту, котрий є предметом розгляду, а також правозастосовну практику судів загальної юрисдикції. При цьому КСУ не має права втручатися в те судочинство, що реалізується загальними судами [4, с. 29], однак Конституційний Суд має можливість на основі п. 1 ч. 1 ст. 69 Закону України «Про Конституційний Суд України» витребувати копії необхідних документів, матеріалів, а також інформацію, котра має відношення до справи, від інших судів [5].

Даний процесуальний зв'язок може статися і за ініціативою адміністративного суду, у випадку, коли під час загального судочинства він віднайде спірні питання стосовно конституційності положення закону, що має бути використана судом для вирішення справи за суттю [4, с. 30]. Згідно ч. 3 ст. 7 Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ), у разі невідповідності нормативно-правового акта Конституції України, закону України, міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або іншому правовому акту суд застосовує правовий акт, який має вищу юридичну силу [6, ч. 3 ст. 7]. У випадку висновку суду про невідповідність правового акта Конституції України, він застосовує норми прямої дії – положення Конституції. Після винесення рішення по справі, адміністративний суд має звернутися до Верховного Суду за вирішенням питання про внесення до КСУ подання щодо конституційності закону або іншого нормативного акта [6, ч. 4 ст. 7].

Стосовно взаємовідносин КСУ й адміністративних судів істотну роль відіграє також те, що під час своєї діяльності суди загальної юрисдикції мають керуватися, окрім Конституції та законів України, також і актами офіційного тлумачення КСУ, що мають загальнообов'язковий характер.

Тож, констатуємо факт того, що за об'єктивно різної правової природи, КСУ та адміністративні суди у передбачених в законодавстві процесуальних формах взаємодіють між собою. Завдяки цьому стає можливим утворення умов по реалізації верховенства права, забезпечення вищої юридичної сили й прямої дії Основного закону України.

Аби проаналізувати який же вплив мають рішення КСУ на адміністративне судочинство, спробуємо спершу поділити цей вплив на такі категорії:

- права людини;
- демократія;
- організація публічної влади.

Нижче пропонується трохи детальніше розглянути зазначені вище категорії.

Так, першою розглянемо категорію впливу рішень КСУ на права людини. У галузі людських прав є досить істотними правові позиції КСУ, відповідно до яких конституційними принципами, на яких засновується реалізація прав і свобод людини й громадянина в Україні, передбачаються правові гарантії, визначеність та пов'язана з ними передбачуваність законодавчої політики, зокрема, в рамках сфери пенсійного забезпечення, що потрібні для завчасного бачення учасниками відповідних правовідносин наслідків своїх дій та їх впевненості у власних правових очікуваннях, що набуте ними право, його суть й обсяг буде ними втілено в життя, іншими словами набуте право не скасується або не звуться [7, с. 557].

Під другою категорією розуміємо таке: КСУ було сформовано низку юридичних позицій, котрі є «маяками» для прийняття адміністративними судами рішень, що пов'язані з виборчим, референдним процесом, діяльністю політичних партій та громадських організацій. Як то наприклад, КСУ, беручи до уваги ст. 5 Конституції, зазначає, що норма, за якою «носієм суверенітету... є народ» закріпила принцип народного суверенітету, й означає, що влада Українського народу має характер первинної, єдиної та невідчужуваної, інакше кажучи державні й місцево-самоврядні органи реалізують владу, котра походить від народу України [8]. Якщо навести приклад дуже важливого рішення КСУ щодо референдного процесу, то варто зазначити рішення КСУ № 6-рп/2008 від 16.04.2008, де суд зазначає, що народ в якості носія суверенітету та єдиного джерела влади в Україні має право реалізувати на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою виключне право щодо визначення та зміни конституційного ладу в Україні шляхом прийняття Основного Закону України в тому порядку, що

повинен визначатися Конституцією та законодавчими нормативними актами [9].

Третя категорія впливу – це організація публічної влади. Діяльність органів публічної влади визначаємо відштовхуючись від позиції КСУ, котрий визначив, що кінцевим результатом функціонування органів публічної влади є «досягнення конституційних цілей і завдань (забезпечення прав і свобод людини і громадянина, їх безпека, стабільність конституційного ладу тощо)» [10]. Якщо розглянемо цей кінцевий результат з боку адміністративного права, то це втілюється у:

- забезпеченні управління публічними справами;
- належному функціонуванні адміністративної юрисдикції;
- охороні громадського порядку, тощо [7, с. 557].

Отже, ключовими напрямками впливу КСУ на практику адміністративних судів постають забезпечення прав людини, засад демократичного ладу та належної організації публічної влади. Даний вплив КСУ можна відмітити в:

- забезпеченні сутності змісту прав та основоположних свобод людини й недопущення звужування їх обсягу та змісту при вирішенні адміністративних справ;
- забезпеченні судового контролювання аби робота політичних партій відповідала конституційним цілям й належній організації;
- судовому контролюванні актів виконавчих органів держави та місцево-самоврядних органів заради забезпечення ефективної роботи та діяльності публічної влади й поділу влади [7, с. 558-559].

Розглядаючи справи про конституційність законів і інших правових актів, КСУ має можливість визнати їх повністю чи окрему їх частину неконституційними, через що за нормою ч. 2 ст. 152 Основного Закону України вони втрачають чинність з дня ухвалення КСУ рішення щодо їх неконституційності. Такі рішення мають обов'язково виконуватися на території України, вони мають характер остаточних та їх не можна оскаржувати. Рішення КСУ щодо визнання нормативних актів чи окремих їх норм неконституційними тягне їхнє скасування. Конституційний суд має право тільки визнавати такими, що не відповідають Конституції, певні акти, а не створювати нові або змінювати чинні правові норми. Так, КСУ виключно «очищує» законодавчу систему від неконституційних нормативних актів [11, с. 67].

Особливою процедурою захисту КСУ прав й свобод людини та громадянина постає інститут конституційної скарги. Конституційною скаргою постає подане до КСУ письмове клопотання про запит на перевірку на конституційність закону України або його окремих норм, що використано в рамках остаточного судового рішення у справі особи, що звернулася з конституційною скаргою.

Суб'єкт права на конституційну скаргу – це особа, котра вважає, що використаний в остаточному рішенні суду по її справі нормативний акт України (чи його окремі норми) суперечить Конституції. До суб'єктів права на конституційну скаргу не належать юридичні особи публічного права. Можливість подання конституційної скарги існує у випадку, коли решту національних засобів юридичного захисту було використано [1].

Інститут конституційної скарги перебуває на етапі становлення, з усіма вихідними звідси проблемними моментами в правовому регулюванні, правозастосуванні й судовій практиці. Двадцять років діяльності КСУ фізичні й юридичні особи не могли звертатися до суду із проханням вирішити питання відповідності Конституції норм законів й їх окремих положень, адже це право разом з довгоочікуваним інститутом конституційної скарги в якості нової форми звернення до КСУ заявлося після конституційної реформи щодо правосуддя у 2016 році.

За 2019 рік до КСУ почали звертатися із конституційними скаргами, таких звернень 96 % від всієї сукупності клопотань, поданих до КСУ за рік [12, с. 89]. Тож ми бачимо, що люди прагнуть відновити власні порушенні неконституційними нормами законів права, проте порушення Основного закону України й негативні наслідки таких порушень ефективно не усуваються виключно однією констатацією невідповідності законодавчих норм приписам Конституції (КСУ своїм рішенням не робить законодавче положення неконституційним – він тільки констатує факт його неконституційності) і їх не можна виправити ніяк інакше, аніж завдяки повторному судовому провадженню в судах загальної юрисдикції [13, с. 122], зокрема і в адміністративних судах. Аби повністю відновити порушене людське право, український законодавець запровадив такі правові механізми: конституційна скарга (конституційна юрисдикція) та перегляд

судових рішень за виключними обставинами (загальна юрисдикція). Отже, аби поновити права осіб, які виграли процес, що було запроваджено через подану до КСУ конституційну скаргу, необхідно переглянути в порядку загальної юрисдикції судові рішення, які стали причиною звернення до КСУ [14]. Задля перегляду судових рішень в адміністративному процесі за виключними обставинами, відповідно до законодавства (п. 1 ч. 5 ст. 361 КАСУ) має існувати така підстава, як встановлена КСУ неконституційність нормативно-правового акта чи його окремої норми, що застосовував суд при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконано [6].

Суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду В. Кравчук на круглому столі, що було присвячено проблемам застосування оновленого КАСУ щодо впровадження рішень КСУ, зазначив, що інститут конституційної скарги продовжить користуватися громадським попитом, а громадяни отримуватимуть позитивні рішення. Однак важливим аспектом є громадське право на поновлення власних прав після винесення Конституційним судом рішення на їх користь, в разі, коли адміністративний суд, наприклад, визнає, що рішення, котрі вже вступили в силу, не підлягають перегляду, а особи захищали власні права виключно для майбутнього [15].

Висновки. Отже, підсумовуючи, слід зазначити, що саме існування такого органу конституційного контролю в Україні значно дисциплінує державні органи, вимагає від них ефективного функціонування за українським законодавством, із спрямуванням своєї діяльності на забезпечення і захист прав й свобод людини та громадянина, зокрема і в рамках сфери адміністративного судочинства.

Варто відмітити наявний процесуальний зв'язок між конституційною юрисдикцією (Конституційний Суд України) та загальною юрисдикцією (в нашому випадку адміністративні суди). Ключовими напрямками впливу Конституційного Суду України на практику адміністративних судів постають забезпечення прав людини, засад демократичного ладу та належної організації публічної влади. Даний вплив Суду можна відмітити в забезпеченні сутності змісту прав та основоположних свобод людини й недопущення звужування їх обсягу та змісту при вирішенні адміністративних справ; забезпеченні судового контролювання аби робота політичних партій відповідала конституційним цілям й належній організації; а також в судовому контролюванні актів виконавчих органів держави та місцево-самоврядних органів заради забезпечення ефективною роботи та діяльності публічної влади й поділу влади.

Особливою процедурою захисту КСУ прав й свобод людини та громадянина постає інститут конституційної скарги. Після введення законодавцем України цього інституту, та в якості її продовження, інституту судового перегляду справ за виключними обставинами, на практиці можна помітити потребу у внесенні законодавчих змін (уточнень й прибирання колізій в нормах Конституції України, Закону України «Про КСУ» та процесуальних кодексів України). Запровадивши конституційну скаргу й надавши особам право використання цього такої інструментарію, законодавець має гарантувати громадянам так само й ефективний спосіб поновлення порушених прав, адже особи звертаються до КСУ перш за все задля захисту порушених прав, а не лише заради поновлення правового порядку на майбутнє [16].

Вплив актів КСУ на практику адміністративних судів полягає в тому, що вони постають методологічною базою для розуміння засад конституційного типу, що використовуються адміністративними судами під час адміністративного судочинства [7, с. 558]. Нормативною основою цього є правові позиції КСУ, які можна віднайти в рамках мотивувальної та резолютивної частин рішень й висновків КСУ. Правові позиції постійно мають відстежуватись адміністративними судами, зокрема апеляційними судами та Касаційним адміністративним судом Верховного Суду через інстанційність будови адміністративних судів.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*, 1996, № 30, ст. 141.
2. Рішення Конституційного Суду України № 19-рп/2010 від 9 вересня 2010 р. у справі № 1-40/2012 за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвідомчості справ, пов'язаних із соціальними виплатами». *Офіційний вісник України* від 01.10.2010, № 72, ст. 2582.
3. Кобилянський К. М. Роль Конституційного Суду України і Верховного Суду України у становленні права на судовий захист в адміністративних судах України. *Адвокат*. 2010. № 4. С. 39-43.

4. Цимбалістий Т. Акти Конституційного Суду України як дієвий механізм захисту прав і свобод людини в адміністративному судочинстві. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 3. С. 28-33.
5. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017. *Відомості Верховної Ради України*, 2017, № 35, ст. 376.
6. Кодекс адміністративного судочинства України : від 06.07.2005. *Відомості Верховної Ради України*, 2005, № 35-36, № 37, ст. 446.
7. Ланкевич А. З. Вплив правових позицій Конституційного Суду України на усталену практику адміністративних судів. *Форум права*. 2012. № 4. С. 554-560. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
8. Рішення Конституційного Суду України № 6-рп/2005 від 5 жовтня 2005 р. у справі № 1-5/2005 за конституційним поданням 60 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень ч. 1 статті 103 Конституції України в контексті положень її статей 5, 156 та за конституційним зверненням громадян Галайчука Вадима Сергійовича, Подгорної Вікторії Валентинівни, Кислої Тетяни Володимирівни про офіційне тлумачення положень ч. другої, третьої, четвертої статті 5 Конституції України (справа про здійснення влади народом). *Офіційний вісник України* від 26.10.2005, № 41, ст. 2605.
9. Рішення Конституційного Суду України № 6-рп/2008 від 16 квітня 2008 р. у справі № 1-2/2008 за конституційними поданнями Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 5, статті 69, частини другої статті 72, статті 74, частини другої статті 94, частини першої статті 156 Конституції України (справа про прийняття Конституції та законів України на референдумі). *Офіційний вісник України* від 08.05.2008, № 32, ст. 1056.
10. Рішення Конституційного Суду України № 7-рп/2000 від 27 квітня 2000 р. у справі № 1-22/2000 за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про тимчасове виконання обов'язків посадових осіб, яких призначає на посаду за згодою Верховної Ради України Президент України або Верховна Рада України за поданням Президента України» (справа про тимчасове виконання обов'язків посадових осіб). *Офіційний вісник України* від 19.05.2000, № 18, ст. 756.
11. Євграфова Є. Акти Конституційного Суду України в системі національного законодавства. *Право України*. 2001. № 10. С. 65-67.
12. Конституційна доповідь за 2019 рік (затверджено Постановою Конституційного Суду України від 26 березня 2020 року № 19-п/2020), 120 с. URL : https://ccu.gov.ua/sites/default/files/dopovid_2019.pdf.
13. Єзеров А. А. Неконституційність закону як підстава для перегляду судових рішень за виключними обставинами в адміністративному судочинстві. *Вісник Конституційного Суду України*. 2020, № 3, с. 112-124.
14. Єзеров А. Конституційна скарга і виключні обставини для перегляду справ – 25.10.2019 URL : <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/811129/>.
15. Про відновлення прав людини за наслідками ухваленого рішення КСУ говорили під час круглого столу в Касаційному адміністративному суді Верховного Суду – 10.09.2019. URL : <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/776896>.
16. Суддя КАС ВС Наталія Блажівська окреслила проблемне питання щодо ретроспективного застосування рішень КСУ. URL : <https://m.facebook.com/supremecourt.ua/photos/a.113951749379719/844339363007617/?type=3&source=57>.

Надійшла до редакції 03.12.2021

References

1. Konstytutsiya Ukrayiny vid 28.06.1996 [The Constitution of Ukraine of June 28, 1996]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1996, № 30, art. 141. [in Ukr.].
2. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny № 19-rp/2010 vid 9 veresnya 2010 r. u spravi № 1-40/2012 za konstytutsiynym podannym Verkhovnoho Sudu Ukrayiny shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrayiny (konstytutsiynosti) polozhen' Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do deyakikh zakonodavchyykh aktiv Ukrayiny shchodo pidvidomchosti sprav, pov'yazanykh iz sotsial'nyum vyplatamy» [Decision of the Constitutional Court of Ukraine № 19-rp / 2010 of September 9, 2010 in case № 1-40 / 2012 on the constitutional petition of the Supreme Court of Ukraine on compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts Of Ukraine on the jurisdiction of cases related to social benefits»]. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny* vid 01.10.2010, № 72, art. 2582. [in Ukr.].
3. Kobylans'kyu, K. M. (2010). Rol' Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny i Verkhovnoho Sudu Ukrayiny u stanovleni prava na sudovyy zakhyst v administratyvnykh sudakh Ukrayiny [The role of the Constitutional Court of Ukraine and the Supreme Court of Ukraine in the formation of the right to judicial protection in the administrative courts of Ukraine]. *Advokat*, № 4, pp. 39-43. [in Ukr.].
4. Tsymbalisty, T (2018). Akty Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny yak diyevyy mekhanizm zakhystu prav i svobod lyudyny v administratyvnomu sudochynstvi [Acts of the Constitutional Court of Ukraine as an effective mechanism for protection of human rights and freedoms in administrative proceedings]. *Aktual'ni problemy pravoznavstva*. Vyp. 3. pp 28-33. [in Ukr.].

5. Pro Konstytutsiynyy Sud Ukrainy [On the Constitutional Court of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.07.2017. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 2017, № 35, art. 376. [in Ukr.].

6. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Code of Administrative Procedure of Ukraine] : vid 06.07.2005. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 2005, № 35-36, № 37, art. 446. [in Ukr.].

7. Lankevych, A. Z. (2012). Vplyv pravovykh pozytsiy Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy na ustalenu praktyku administratyvnykh sudiv [Code of Administrative Procedure of Ukraine]. *Forum prava*, № 4, pp. 554-560. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index. [in Ukr.].

8. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy № 6-рp/2005 vid 5 zhovtnya 2005 r. u spravi № 1-5/2005 za konstytutsiynym podannyam 60 narodnykh deputativ Ukrainy pro ofitsiynе tlumachennya polozhen' ch. 1 statti 103 Konstytutsiyi Ukrainy v konteksti polozhen' yiyi stately 5, 156 ta za konstytutsiynym zvernennym hromadyan Halaychuka Vadyma Serhiyovycha, Podhornoyi Viktoriyi Valentynivny, Kysloyi Tetyany Volodymyrivny pro ofitsiynе tlumachennya polozhen' ch. druhoyi, tret'oyi, chetvertoyi statti 5 Konstytutsiyi Ukrainy (sprava pro zdiysnennya vlady narodom) [Decision of the Constitutional Court of Ukraine № 6-рp / 2005 of 5 October 2005 in case № 1-5 / 2005 on the constitutional petition of 60 People's Deputies of Ukraine on official interpretation of the provisions of Part 1 of Article 103 of the Constitution of Ukraine in the context of its Articles 5, 156 and at the constitutional request of citizens Galaychuk Vadym Serhiyovych, Podgorna Victoria Valentynovna, Kislа Tetyana Volodymyrivna on the official interpretation of the provisions of parts two, three, four of Article 5 of the Constitution of Ukraine (case on the exercise of power by the people)]. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* vid 26.10.2005, № 41, art. 2605. [in Ukr.].

9. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy № 6-рp/2008 vid 16 kvitnya 2008 r. u spravi № 1-2/2008 za konstytutsiynym podannyamy Prezydenta Ukrainy pro ofitsiynе tlumachennya polozhen' chastykh druhoyi, tret'oyi statti 5, statti 69, chastykh druhoyi statti 72, statti 74, chastykh druhoyi statti 94, chastykh pershoyi statti 156 Konstytutsiyi Ukrainy (sprava pro pryynyattya Konstytutsiyi ta zakoniv Ukrainy na referendumi) [Decision of the Constitutional Court of Ukraine № 6-рp / 2008 of 16 April 2008 in case № 1-2 / 2008 on constitutional petitions of the President of Ukraine on official interpretation of the provisions of parts two, three of Article 5, Article 69, part two of Article 72, Article 74, part two of Article 94, part one of Article 156 of the Constitution of Ukraine (the case on the adoption of the Constitution and laws of Ukraine in a referendum)]. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* vid 08.05.2008, № 32, art. 1056. [in Ukr.].

10. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy № 7-рp/2000 vid 27 kvitnya 2000 r. u spravi № 1-22/2000 za konstytutsiynym podannyam Prezydenta Ukrainy shhodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrainy (konstytutsiynosti) Zakonu Ukrainy «Pro tymchasove vykonannya obov'yazkiv posadovykh osib, yakykh pryznachaye na posadu za z'hodoyu Verkhovnoyi Rady Ukrainy Prezydent Ukrainy abo Verkhovna Rada Ukrainy za podannyam Prezydenta Ukrainy» (sprava pro tymchasove vykonannya obov'yazkiv posadovykh osib) [Decision of the Constitutional Court of Ukraine № 7-рp / 2000 of 27 April 2000 in case № 1-22 / 2000 on the constitutional petition of the President of Ukraine on compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the Law of Ukraine «On Temporary Acting of Officials, appointed by the President of Ukraine with the consent of the Verkhovna Rada of Ukraine or by the Verkhovna Rada of Ukraine on the proposal of the President of Ukraine «(case on temporary performance of duties of officials)]. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* vid 19.05.2000, № 18, art. 756. [in Ukr.].

11. Yevhrafova, Ye. (2001) Akty Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy v systemi natsional'noho zakonodavstva [Acts of the Constitutional Court of Ukraine in the system of national legislation]. *Pravo Ukrainy*, № 10, pp. 65-67. [in Ukr.].

12. Konstytutsiyna dopovid' za 2019 rik [Constitutional Report for 2019] (zatverdzheno Postanovoyu Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy vid 26 bereznya 2020 roku № 19-p/2020), 120 p. URL : https://ccu.gov.ua/sites/default/files/dopovid_2019.pdf. [in Ukr.].

13. Yezerov, A. A. (2020) Nekonstytutsiynist' zakonu yak pidstava dlya perehlyadu sudovykh rishen' za vyklyuchnyimi obstavynamy v administratyvnomu sudochynstvi [Unconstitutionality of the law as a basis for review of court decisions in exceptional circumstances in administrative proceedings]. *Visnyk Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy*, № 3, pp. 112-124. [in Ukr.].

14. Yezerov, A. Konstytutsiyna skarha i vyklyuchni obstavyny dlya perehlyadu sprav [Constitutional complaint and exceptional circumstances for review of cases] – 25.10.2019. URL : <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/811129/>.

15. Pro vidnovlennya prav lyudyny za naslidkamy ukhvalenoho rishennya KSU hovoryly pid chas kruhloho stolu v Kasatsiynomu administratyvnomu sudi Verkhovnoho Sudu [The restoration of human rights as a result of the decision of the CCU was discussed during a round table in the Administrative Court of Cassation of the Supreme Court] – 10.09.2019. URL : <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/776896>. [in Ukr.].

16. Suddya KAS VS Nataliya Blazhiv's'ka okreslyla problemne pytannya shhodo retrospektyvnoho zastosuvannya rishen' KSU [Judge of the Supreme Court of Justice Natalia Blazhiv's'ka outlined the problematic issue of retrospective application of CCU decisions]. URL : <https://m.facebook.com/supremecourt.ua/photos/a.113951749379719/844339363007617/?type=3&source=57>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Vaycheslav Kovalenko. Role of the Constitutional Court of Ukraine and its decisions in administrative procedure. The article deals with review of the role of the Constitutional Court of Ukraine and its decisions in the administrative process.

The article determines that administrative process as a specialized type of judicial activity became that constitutionally and legislatively enshrined mechanism, which increased the opportunities for a person to exercise the right to judicial protection from unlawful decisions, actions or inaction of subjects of powers. Also, the author of the article notes the existing procedural connection between the administrative courts and the Constitutional Court of Ukraine.

The key areas of the Constitutional Court of Ukraine's influence on the practice of administrative courts are ensuring human rights, the foundations of the democratic system and the proper organization of public authority.

In the article the new institute of constitutional complaint is investigated, the concepts of constitutional complaint, the subject of the right to a constitutional complaint are considered, as well as analyzes the problems of the new institute, which require improvement. Also, the author of the article notes that for full restoration of the violated human rights, the Ukrainian legislator has introduced not only the mechanism of constitutional complaint (constitutional jurisdiction), but also the review of court decisions on exceptional circumstances (general jurisdiction) to restore the rights of persons who won the process, which was initiated by the constitutional complaint.

As a result, it is determined that the impact of the acts of the Constitutional Court of Ukraine on the practice of administrative courts is that they become a methodological basis for understanding the constitutional framework used by administrative courts during administrative proceedings.

Keywords: *Constitutional Court of Ukraine, court decision, administrative courts, Constitution of Ukraine, constitutional complaint.*

УДК 349.6:504.4

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-203-208

Дмитро БУЦЬКИХ[©]

аспірант

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

**МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ
В МЕХАНІЗМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ВОД
ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ**

У статті на основі аналізу чинного законодавства, наявних наукових, публіцистичних та методичних джерел, у тому числі зарубіжного досвіду, з'ясовано сутність та значення публічного контролю за додержанням законодавства у сфері забезпечення охорони вод та відтворення водних ресурсів та його роль у реалізації державної екологічної політики.

Окреслено характерні риси публічного контролю в механізмі адміністративно-правового забезпечення охорони вод та відтворення водних ресурсів, який являє собою діяльність уповноважених органів державної влади, місцевого самоврядування та окремих інституцій громадянського суспільства з перевірки дотримання суб'єктами екологічних правовідносин норм, правил і стандартів водного законодавства.

Ключові слова: *охорона, адміністративно-правова охорона, вода, водні ресурси, водний фонд, навколишнє середовище, адміністративно-правові засоби, публічний контроль.*

Постановка проблеми. Дієвим адміністративно-правовим заходом підвищення ефективності охорони вод та відтворення водних ресурсів вже неодноразово було доведено науковою спільнотою та безпосередньо правозастосувачами виступає публічний контроль. Необхідність його запровадження в екологічній сфері зумовлено завданнями Директиви 2010/75/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 24 листопада 2010 року про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення)

© Д. Буцьких, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8597-057X>

k_appad@dduvs.in.ua